

CBb 4 juni 2008, LJN: BD4039, zaaknr. AWB 06/615

<http://www.rechtspraak.nl/ljn.asp?ljn=BD4039>

Artt.: 2:13, 2:15, 4:5 en 7:12 Awb, 72m, 72n en 72r Elektriciteitswet 1998 en 15 Algemene uitvoeringsregeling milieukwaliteit elektriciteitsproductie

Trefw.: MEP-subsidie (windenergie), digitale subsidieaanvraag, elektronisch berichtenverkeer, e-mail, vereiste gebruik origineel aanvraagformulier, datum ontvangst aanvraag, uitdrukkelijke uitsluiting elektronisch verkeer bij of krachtens wettelijk voorschrift, prevalerend vormvoorschrift, kenbaarheid openstelling elektronische weg, tijdstip ontvangst onvolledige elektronische aanvraag, motivering

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over het tijdstip met ingang waarvan door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet subsidie krachtens art. 72m, eerste lid, Elektriciteitswet 1998 is verleend. In deze casus is dat het tijdstip van ontvangst van de schriftelijke aanvraag. Appellant heeft op 31 december 2004 via de website van EnerQ (webformulier) een “digitale aanvraag” gedaan. De aanvraagprocedure was zodanig ingericht, dat aansluitend een per e-mail toegezonden, uitgeprint en ondertekend formulier moest worden ingezonden. Dit aanvraagformulier heeft EnerQ op 5 januari 2005 ontvangen. Het bestreden subsidiebesluit heeft deze ontvangstdatum als uitgangspunt genomen. Appellant stelt dat dit 31 december 2004 had moeten zijn, de datum waarop zij langs elektronische weg aan verweerster kenbaar heeft gemaakt in aanmerking te willen komen voor MEP-subsidie. Verweerster stelt zich op het standpunt dat art. 2:13, tweede lid, Awb in de weg staat aan het doen van een elektronische aanvraag, nu art. 72r Elektriciteitswet bepaalt dat een subsidieaanvraag wordt ingediend met gebruikmaking van het origineel van een bij ministeriële regeling vastgesteld formulier jo. art. 15, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling. Het CBb oordeelt op basis van Afdeling 2.3 Awb, Verkeer langs elektronische weg (Webv). Art. 2:13, eerste lid vestigt de hoofdregel: binnen de randvoorwaarden van de Webv is elektronisch berichtenverkeer toegestaan. Art. 2:13 geeft twee situaties aan waarin deze hoofdregel niet geldt: (a) afwijkend wettelijk voorschrift en (b) prevalerend vormvoorschrift. Verweerster meent dat beide uitzonderingen van toepassing zijn. In het verlengde van de MvT bij de Webv oordeelt het CBb dat het uitsluiten van de werking van het eerste lid van art. 2:13 Awb uitdrukkelijk dient te geschieden. Genoemde bepalingen hebben deze werking niet. Het regime van Elektriciteitswet en Uitvoeringsregeling gold reeds ten tijde van de inwerkingtreding van de Webv en aan het gedifferentieerde regime in art. 15 Uitvoeringsregeling kan geen a-contrario-werking worden ontleend. Het beroep op art. 72r wet als vormvoorschrift wordt eveneens afgewezen. Op basis van de wetsgeschiedenis formuleert het College de regel dat alleen als een vormvoorschrift een functie vervult, welke niet langs elektronische weg kan worden gerealiseerd, aangenomen kan worden dat het als zodanig zich tegen elektronische verzending verzet. Bij het aanvragen van een MEP-subsidie, waarbij drie vormvoorschriften zijn te onderscheiden (formuliersplichting, gebruik “origineel” formulier en ondertekening) is van een dergelijke situatie geen sprake. Derhalve heeft verweerster ten onrechte aangenomen dat art. 2:13, tweede lid, Awb aan elektronische indiening van appellantes MEP-aanvraag in de weg stond. Toegespitst op de voorliggende casus betekent dit dat sprake is van een situatie waarbij op grond van artikel 2:13, eerste lid, Awb elektronisch berichtenverkeer tussen appellant en verweerster mogelijk is, binnen de door art. 2:15 Awb gestelde grenzen.

Onder verwijzing naar zijn uitspraak van 29 mei 2008 (zaaknr. AWB 07/498, LJN: BD2958) oordeelt het College vervolgens dat in de situatie dat de elektronische aanvraag wordt geweigerd op grond van art. 2:15, eerste lid, Awb redenen zijn om de elektronische indiening als onvolledige aanvraag aan te merken, in welk geval verweerster gehouden is om een bericht als bedoeld in art. 4:5 Awb te verzenden dan wel om te beslissen op de aanvraag. Verweerster is er terecht van uitgegaan dat een aanvraag, ook al behoeft deze nog aanvulling, niettemin als reeds ingediend kan worden beschouwd. In het licht daarvan is voor het College niet duidelijk, waarom de datum van elektronische ontvangst van de aanvraag op 31 december 2004 - waarvan het College aanneemt dat deze overigens gelijklopend was aan het op 5 januari 2005 ingediende exemplaar - niet als de

ontvangstdatum in de zin van art. 72n van de Elektriciteitswet zou hebben te gelden. Derhalve kan het bestreden besluit wegens strijd met het in art. 7:12 Awb gestelde vereiste dat het op een deugdelijke motivering berust niet in stand blijven.

Noot

1. Voor de betekenis van de artikelen 2:13 en 2:15, eerste lid, Awb is dit een belangrijke uitspraak. Niet geheel nieuw overigens, want in een eerdere uitspraak van 29 mei 2008, LJN: BD2958, is het CBb wat de uitleg van deze bepalingen betreft reeds tot een overeenkomstig oordeel gekomen. De casus in de hiervoor opgenomen uitspraak is echter een wat andere en illustreert nog beter wat de in het geding zijnde belangen zijn. Een vergelijking van de uitspraak van het CBb van 29 mei van dit jaar met die in een overeenkomstige casus van 22 maart 2007, LJN: BA1766, is een illustratie van de betekenis van de opneming van de Webv in de Awb. De Webv is in werking getreden op 1 juli 2004. In laatstgenoemde uitspraak dateerde de digitale aanvraag echter van 17 december 2003, zodat het CBb bij zijn oordeel over het niet-ontvankelijkheidsbesluit in bezwaar van 11 augustus 2005, betreffende een niet-tijdig beslissen op een digitale aanvraag voor MEP-subsidie, nog “oud recht” toepaste zonder op de aanstaande invoering van de Webv te anticiperen, hoewel dat wel aangewezen was. De opneming van Afdeling 2.3 Verkeer langs elektronische weg in de Awb is in belangrijke mate uitgelokt door de verplichting om de richtlijn elektronische handtekeningen (1999/93/EG) in het bestuursrecht te implementeren. De ontwikkeling van een elektronisch bestuur, in dit geval in de vorm van “digitalisering” van werkprocessen, met de aanvraagprocedure als startpunt, loopt echter al veel langer. In de pré-Webv-periode was de rechtsvorming over de toelaatbaarheid van het elektronisch berichtenverkeer in het publiek domein primair een zaak van de bestuursrechter. Zie in dit verband de belangrijke uitspraak van het CBb van 21 februari 2006, JB 2006/102 m.nt. dzz. over de risico’s in de uitvoeringspraktijk wanneer in de feitelijke inrichting van werkprocessen onvoldoende rekening wordt gehouden met het juridisch normenkader.

2. De opneming van de Webv in de AWB heeft weinig rust gebracht, zelfs nieuwe rechtsonzekerheid gecreëerd. Aard en inhoud van de regeling en onduidelijkheden in de wetgeschiedenis zijn daarvan een belangrijke oorzaak. Bij deze wet is voor een koepelregeling in de vorm van opneming van een aantal algemene rechtmatigheidscriteria gekozen, die qua rechtsgevolg niet alleen moeten worden uitgelegd in samenhang met de regeling van de besluitvorming in de Awb, maar ook in relatie tot – dikwijls oudere - sectorwetgeving. Een wezenlijk normatief uitgangspunt van de Webv dat aan het begrip schriftelijk of variaties daarvan in wet- en regelgeving een zodanig brede betekenis moet worden toegekend, dat deze mede elektronische vormen van registratie of verkeer omvat, is niet in de Awb vastgelegd. Daardoor is de wetgeving op een cruciaal onderdeel onduidelijk geworden, met name voor niet-juristen, hetgeen temeer klemt in deze tijden van “dejuridisering” in samenhang met de actuele ontwikkeling van een elektronisch bestuur.

Aanpassingswetgeving in het verlengde van de invoering van de Webv was er nauwelijks, zodat met de inwerkingtreding van deze Awb-bepalingen samenhangende harmonisatieproblemen door de wetgever zijn doorgeschoven naar (juristen in) de uitvoeringspraktijk en de bestuursrechter. De relevantie van de hiervoor opgenomen uitspraak betreft in het bijzonder de uitleg door het CBb van art. 2:13 Awb, de hoofdregel terzake van de rechtmatigheid van elektronische verzending, in relatie tot – oudere – sectorwet- en regelgeving, in het bijzonder art. 72r Elektriciteitswet 1998 jo. art. 15 van de Algemene uitvoeringsregeling milieukwaliteit elektriciteitsproductie. Het tweede onderdeel van deze uitspraak, de koppeling van art. 2:15, eerste lid, aan art. 4:5 Awb is eerder in de jurisprudentie aan de orde gekomen, zij het niet op het niveau van de hoogste bestuursrechters.

Zie mijn recente artikel over de uitvoering van en jurisprudentie omtrent de Webv: G. Overkleef-Verburg, Elektronisch bestuurlijk verkeer in de Awb. Rechtspraktijk en rechtspraak, in JBplus, 2008, p. 20 e.v. (tevens: www.overkleef-verborg.nl).

3. De jurisprudentiële inbedding van de Webv gaat niet steeds even goed, met name vanwege kennistekorten over de inrichting en betekenis van elektronische werkprocessen bij en onduidelijke, zo niet soms onjuiste, voorlichting aan de bestuursrechter. De hiervoor genoemde

jurisprudentie is hiervan een goed voorbeeld. In deze drie uitspraken van het CBb ging het over hetzelfde elektronische aanvraagstelsel van de verstrekker van MEP-subsidies, i.c. van EnerQ BV (derdenmandaat), een dochteronderneming van TenneT TSO BV, netbeheerder landelijk hoogspanningsnet (attributie, dus zbo op grond van art. 72m Elektriciteitswet 1998). De feitenbeschrijving in de uitspraak van het CBb van 22 maart 2007 wijkt echter sterk af van die in de uitspraken van 29 mei en van 4 juni 2008. Bovendien komt in geen van deze drie uitspraken goed uit de verf wat de achterliggende reden is voor de inrichting van een gefaseerde aanvraagprocedure, bestaande uit: (a) het doen van een elektronische aanvraag via een elektronisch formulier op de website, (b) de elektronische verwerking daarvan door het bestuursorgaan, (c) versturen per e-mail door het bestuursorgaan van de – aangevulde en geverifieerde – aanvraag aan de aanvrager en (d) uitprinten, ondertekenen en retourneren van de aldus gecompleteerde aanvraag door de aanvrager aan het bestuursorgaan. Die redenen zijn simpelweg: de wens van een elektronisch werkproces bij het bestuursorgaan/uitvoeringsorganisatie, het ontbreken van de infrastructuur van een elektronische handtekening en de noodzaak van accordering door de aanvrager van een door het bestuursorgaan “vooringevulde” (aangevulde en geverifieerde) aanvraag. Uit de hiervoor opgenomen uitspraak blijkt, dat het CBb (nog) onvoldoende op de hoogte is van de betekenis van het werken met zgn. – interactieve - e-formulieren, die tevens een verwerkingsfunctie hebben (zie www.e-overheid.nl). Een ander probleem is de gebruikte terminologie. De ontwikkeling van elektronisch bestuur zorgt voor nieuwe termen. Soms krijgen bestaande (juridische) begrippen of aanduidingen een andere inhoud. Een voorbeeld hiervan is het begrip “authentiek gegeven” in de wetgeving inzake basisregistraties, waaronder de GBA. In de hiervoor opgenomen uitspraak betreft het de betekenis van de aanduiding “origineel van een formulier” in de artikelen 72r Elektriciteitswet en 15 Uitvoeringsregeling. Deze aanduiding betekent dat de aanvrager een formulier met de voorgeschreven lay out dient te gebruiken en niet kan volstaan met het overnemen van de daarop voorkomende vragen c.a. Deze bepaling voorziet derhalve in een administratieve verplichting van de aanvrager, corresponderend met een eis van efficiënte verwerkbaarheid aan de zijde van het bestuursorgaan.

4. Kennis van de feiten bij de bestuursrechter is van essentieel belang. Bestuursorganen c.q. hun uitvoeringsorganisaties hebben twee belangen, die hun opstelling in bestuursrechtelijke procedures dikwijls kleurt en waarop de bestuursrechter derhalve bedacht moet zijn. De eerste is het verkrijgen of behouden van een zo groot mogelijke speelruimte om de eigen werkprocessen zo efficiënt mogelijk in te richten. Er is dus sprake van een natuurlijke (toenemende) spanning tussen de bedrijfsmatige uitgangspunten van een bestuurlijke uitvoeringsorganisatie en de rechtmatigheidseisen op grond van wet- en regelgeving. De hiervoor opgenomen uitspraak is illustratief, met name waar het de betekenis van art. 2:13 Awb betreft. Bij de invoering van de Webv is bestuursorganen bestuurlijke autonomie in uitzicht gesteld met betrekking tot de elektronische inrichting van hun werkprocessen (organisatie). Vandaar de eis van kenbaarheid van openstelling van de elektronische weg in art. 2:15, eerste lid, Awb. Door de koppeling hiervan in de rechtspraak aan art. 4:5 Awb – zoals in bovenstaande uitspraak - blijft van die inrichtingsvrijheid weinig over. Vandaar het terugvallen door TenneT op de uitzonderingen in art. 2:13 Awb, hetgeen tevens het principiële karakter van de hiervoor opgenomen uitspraak verklaart.

5. Een tweede aspect betreft de risico-verdeling tussen overheid en burger. Uit een oogpunt van communicatie en gegevensverwerking levert elektronisch bestuur veel meer risico's op dan de traditionele werkprocessen. Dat geldt in het bijzonder voor de periode van wijziging van werkprocessen, waarin nieuwe routines nog moeten inslijpen. Zie als voorbeeld de hiervoor genoemde uitspraken van 22 maart 2007 en 29 mei 2008. Het is een vast gegeven dat uitvoeringsorganisaties pogen deze risico's zoveel mogelijk bij de burger te (doen) leggen. Dat wringt omdat de inrichting van elektronische werkprocessen door het verantwoordelijke bestuursorgaan wordt geïnitieerd, de burger als regel op het ontwerp daarvan geen invloed kan uitoefenen en de hiermee beoogde efficiëntie-voordelen primair door de overheid worden geïncasseerd. Daar komt bij dat in de uitvoeringspraktijk sprake is van vormen van dejuridisering waarbij beleidsregels worden vervangen door informatie op – qua wijzigingen niet gearchiveerde -

websites, terwijl de kwaliteit van de voorlichting dikwijls te wensen overlaat (zie ook mijn noot bij CRvB 7 februari 2007, JB 2007/78). Op dit punt wordt als regel aansluiting gezocht bij de bestaande, op de traditionele werkprocessen toegesneden bewijs- en risicoverdeling. Zie als voorbeeld de argumentatie van TenneT bij het College in genoemde uitspraak van 22 maart 2007. Uit een oogpunt van evenredige lastenverdeling maakt de invoering van elektronisch bestuur het echter noodzakelijk om tot een herijking van regels van bewijs- en risicoverdeling in de rechtspraak te komen. Ook het aan de Awb ten grondslag liggende concept van de wederkerige rechtsbetrekking verplicht daartoe. Door elektronische werkprocessen verandert de context immers ingrijpend. Deze evenredigheid te bewaken is bij uitstek de taak van de bestuursrechter. Vandaar mijn aandrang op actieve kennisneming van de ontwikkeling van een elektronische overheid in de bestuurspraktijk. Het beeld van de Webv in Awb en wetsgeschiedenis spoort niet steeds met de uitvoeringspraktijk, met name wanneer het gaat om dwang en drang, voorkeur en prikkel bij de invoering van op “soft power” gebaseerde elektronische “verplichtingen” van de burger. Zie mijn hiervoor genoemde artikel, t.a.p. p. 24 e.v. Zoals opgemerkt zijn de hiervoor genoemde uitspraken van het CBb in onderlinge samenhang mede illustratief voor de problematiek en de daaruit resulterende rechtsvragen. Vgl. in dat verband ook de jurisprudentie van de CRvB met betrekking tot de functie van het CBBS – een beslissingsondersteunend expert-systeem - in de uitvoering van de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Wat de bestuursrechtspraak betreft geldt, dat een scherpe analyse en feitenvaststelling (onderzoek) een noodzakelijke voorwaarde is voor het kunnen destilleren van de relevante rechtsvragen.

6. Terug naar de hiervoor opgenomen uitspraak. Hierin staat de vraag centraal op welk tijdstip de subsidie-aanvraag door de subsidieverstrekker is ontvangen, relevant omdat de regeling aan subsidieverlening met terugwerkende kracht in de weg staat. Is dat het tijdstip van ontvangst van de digitale aanvraag of van de schriftelijke aanvraag?

Wat deze uitspraak nog eens duidelijk maakt is dat de Webv een gelaagd systeem kent. Art. 2:13 betreft de vraag of elektronisch berichtenverkeer is toegestaan. Het antwoord is bevestigend tenzij sprake is van één van de uitzonderingen in het tweede lid. Eerst indien blijkt dat niet van deze hoofdregel van toelaatbaarheid van elektronisch verkeer wordt afgeweken, komen de criteria van een rechtmatig elektronisch verkeer in concreto aan de orde. Dit is de betekenis van de zinsnede “mits de bepalingen van deze afdeling in acht worden genomen” in artikel 2:13, eerste lid. Daarbij gaat het in het bijzonder om de eisen in de artikelen 2:14 en 2:15 Awb, in het voorliggende geval met name om het kenbaarheidsvereiste van verzending van elektronische berichten naar een bestuursorgaan in art. 2:15, eerste lid, Awb.

Deze uitspraak is met name relevant waar het gaat om de uitleg van de uitzonderingen in art. 2:13, tweede lid, Awb. Het College bepaalt dat afwijking bij of krachtens wettelijk voorschrift (sub a) expliciet moet zijn, dat wil zeggen dat het uitsluiten van de werking van de hoofdregel uitdrukkelijk dient te geschieden. Dat geldt zowel voor vroegere als latere wet- en regelgeving, terwijl een dergelijke afwijking volgens de MvT ook in een besluit opgenomen kan zijn, bijvoorbeeld in een vergunningvoorschrift (p. 37). Voor a-contrario-redeneringen op basis van eerdere regelingen laat het CBb nauwelijks ruimte. In het verlengde van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel interpreteert het College de uitzonderingsbepaling met betrekking tot vormvoorschriften (sub b) in die zin, dat deze slechts kan worden ingeroepen indien het betreffende vormvoorschrift een functie vervult, die niet langs elektronische weg kan worden gerealiseerd. Vgl. het vereiste van indiening in persoon in verband met eisen van identificatie en verificatie. Nu de vormvoorschriften in wet en regeling van de MEP-subsidies niet aan dit criterium voldeden, was het beroep van TenneT op een uitzonderingspositie ingevolge art. 2:13 Awb jo. de regeling van het elektronisch bestuurlijk verkeer dan ook van de baan. Deze uitspraak betekent niet dat hiermee de uitleg van artikel 2:13 compleet is. In gevallen dat wel tot gelding van een van de uitzonderingsgronden geconcludeerd kan worden, zal nader bezien moeten worden of en in hoeverre gedifferentieerd dient te worden. De achterliggende gedachte bij art. 2:13 is dat deze bepaling onderscheidt tussen elektronisch verkeer en traditionele vormen van (schriftelijk) verkeer. Wordt echter in sectorwetgeving - al dan niet ter implementatie van elektronische communautaire verplichtingen - geheel of gedeeltelijk afgeweken van het regime van de Webv, dan kunnen echter nieuwe rechtsvragen opkomen.

De kwestie is actueel, met name door de implementatie van de verplichtingen van een elektronisch bestuur in de richtlijn diensten in de nieuwe Dienstenwet, waarvan het wetsvoorstel zojuist bij de Tweede Kamer is ingediend. De wijze van implementatie hierin van de elektronische verplichtingen in de dienstenrichtlijn is niet zonder vragen.

7. Een tweede belangrijk onderdeel van deze uitspraak is oordeel van het CBb dat in het geval dat een elektronische aanvraag wordt geweigerd op grond van art. 2:15, eerste lid, Awb, dus op grond van het feit dat het bestuursorgaan de elektronische weg niet heeft geopend c.q. niet is gehandeld conform de nadere eisen inzake het gebruik ervan, er redenen zijn om de elektronische indiening als onvolledige aanvraag aan te merken, in welk geval het bestuursorgaan verplicht is om de aanvrager ingevolge art. 4:5, eerste lid, gelegenheid te bieden om de aanvraag binnen een door het bestuursorgaan gestelde termijn aan te vullen of te beslissen op de aanvraag. Dat is ook de procedure die EnerQ als uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de schriftelijke aanvraag heeft gevolgd. De cruciale link is de vaststelling door het College dat een aanvraag, ook al behoeft deze nog aanvulling, niettemin als reeds ingediend kan worden beschouwd. Van daaruit is de conclusie dat niet duidelijk is waarom de digitale aanvraag niet als uitgangspunt is genomen – motiveringsbeginsel -, nog maar een kleine stap.

Deze uitspraak spoort met het rechtsgevoel. Uit de feitenbeschrijving blijkt immers dat het zwaartepunt in het verwerkingsproces bij de digitale aanvraag ligt.

Niettemin laat deze redengeving van het CBb nog een belangrijke vraag open. Anders dan in het tweede en derde lid van art. 2:15 het geval is, kennen de kenbaarheids- en conformiteitsvereisten in het eerste lid geen sanctie in de vorm van een formele weigering. Zie met betrekking tot de aan een dergelijke weigering verbonden rechtsgevolgen: art. 2:15, vierde lid, (mededelingsplicht), art. 4:5, eerste lid, sub b, (weigering als reden van buiten behandeling stelling) en art. 8:4, aanhef en sub k (uitsluiting weigeringsbesluit van bezwaar beroep). Wel kan uit de wetsgeschiedenis worden afgeleid dat een handelen in strijd met art. 2:15, eerste lid, in een weigering kan resulteren (Kamerstukken II 2001/2002, 28483, nr. 3, p. 33). Gezien de genoemde rechtsgevolgen van een dergelijk weigeringsbesluit ligt uitbreiding ervan buiten de tekst van de wet echter niet voor de hand, terwijl de verplichting tot een aanbod van verzuimherstel de effecten van een formele weigering neutraliseert. Het verdient opmerking dat het CBb uitdrukkelijk spreekt over een onvolledige aanvraag, dus in termen van art. 4:5, eerste lid, sub a., en dus niet over weigering in de zin van sub b van deze bepaling. De term weigering in de redengeving van het College dient vooralsnog in zijn feitelijke betekenis te worden opgevat en derhalve niet als formele weigering in de zin van genoemde wetsbepalingen.

8. De uitspraak van het CBb inzake de betekenis van artikel 4:5 Awb en – indirect – de betekenis van het tijdstip van ontvangst van de digitale aanvraag, spoort met passages in de wetsgeschiedenis, regelingen in de uitvoeringspraktijk en de jurisprudentie van lagere rechters. Zie de nadere uitwerking hiervan in eerder genoemde artikel, t.a.p. p. 28 e.v.

Ook biedt de wetsgeschiedenis aanknopingspunten, in het bijzonder de MvT. Zie Kamerstukken II 2001/2002, 28483, nr. 3, p. 33, zij het dat ook tegengestelde passages aanwijsbaar zijn. Deze rechtsontwikkeling heeft voor de uitvoeringspraktijk grote consequenties. Wat thans gebeurt is dat op grote schaal elektronisch gecommuniceerd wordt tussen (ambtenaren van) bestuursorganen en burgers, echter de elektronische weg vaak wordt uitgesloten voor formele handelingen, in het bijzonder het indienen van aanvragen en bezwaarschriften. Dit gebeurt met name uit een oogpunt van stroomlijning van interne werkprocessen. Omdat de e-mailadressen daardoor in omloop zijn, worden deze door burgers echter in toenemende mate ook voor de verzending van aanvragen/verzoeken en bezwaarschriften gebruikt. Dikwijls worden aldus ontvangen aanvragen of verzoeken alsnog in behandeling genomen. Naar blijkt uit een uitspraak van de ABRvS van 29 april 2008, LJN: BD0772, is deze praktijk niet zonder consequenties. Want in de opvatting van de Afdeling kan een bestendige bestuurlijke praktijk reden zijn om kenbaarheid van openstelling in de zin van art. 2:15, eerste lid, aan te nemen. Door de koppeling van art. 2:15, eerste lid, aan de regeling van verzuimherstel in art. 4:5 Awb (aanvragen) en – impliciet aan art. 6:6 (bezwaarschriften) – ontstaat in het geval van een niet-opengestelde elektronische weg feitelijk de situatie van een “pro forma”-elektronische aanvraag of -bezwaarschrift en beschikt een uitvoeringsorganisatie waarvan de e-mailadressen in omloop zijn,

al dan niet via de website, feitelijk niet meer over de veronderstelde inrichtingsvrijheid in de zin van art. 2:15, eerste lid, Awb, maar moet deze intern maatregelen treffen om aldus elektronisch ontvangen aanvragen en bezwaarschriften op geëigende wijze, dat wil zeggen met toepassing van de artikelen 4:5, respectievelijk 6:6 Awb af te handelen.

M.O-V

Prof.mr. G. Overkleeft-Verburg
hgl. Staats- en Bestuursrecht EUR